

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 527/2015-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. októbra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou [REDACTED], v mene ktorej koná konateľ a advokát [REDACTED], ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 171/2015 z 15. apríla 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júna 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 171/2015 z 15. apríla 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že navrhovateľ [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľ“), podal na Okresnom súde Michalovce (ďalej len „okresný súd“) návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa domáhal, aby súd sťažovateľovi zakázal akokoľvek nakladať s označenými nehnuteľnosťami vo svojom návrhu. Okresný súd uznesením sp. zn. 8 C 226/2014 z 12. januára 2015 návrh navrhovateľa zamietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia dospel k záveru, že zo skutočností uvedených v návrhu nevyplýva pre navrhovateľa nebezpečenstvo bezprostredne hrozacej ujmy. Navrhovateľ nespokojný s označeným uznesením okresného súdu podal proti nemu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrhu navrhovateľa vyhovel a zakázal sťažovateľovi disponovať, zaťažiť a po dobu jedného roka zakázal previesť užívacie práva na tretie osoby k predmetným nehnuteľnostiam uvedeným v návrhu.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že krajský súd napadnutým uznesením porušil jeho označené práva. Argumentuje tým, že napadnuté uznesenie je arbitrárne, pretože krajský súd sa ústavne konformným spôsobom nevysporiadal s jeho námietkami, ktorými spochybňoval splnenie viacerých podmienok na nariadenie predbežného opatrenia. Sťažovateľ tvrdí, že nebolo osvedčené, že sťažovateľ sa chystá predmetné nehnuteľnosti scudzíť alebo zaťažiť právami tretích osôb. Sťažovateľ ďalej spochybňoval aj dôvodnosť uplatneného nároku vo veci samej, pretože navrhovateľ si mohol v rámci realizácie predkupného práva uplatniť nárok výlučne len v rozsahu jeho spoluvlastníckeho podielu, preto sťažovateľ jeho nárok vo veci samej v uplatnenom rozsahu považoval za nedôvodný a nevykonateľný. Krajskému súdu sťažovateľ tiež vyčítal nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

Na základe uvedených skutočností v závere sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vrátil vec krajskému súdu na nové konanie a zaviazal krajský súd na náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti je namietaná neústavnosť, ako aj namietané porušenie práv garantovaných dohovorom, a to rozhodnutím krajského súdu, ktorý zmenil prvostupňové rozhodnutie tak, že vyhovel návrhu navrhovateľa na nariadenie predbežného opatrenia.

Podľa § 102 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskoršie ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne vydá predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz. Predpoklady na nariadenie predbežného opatrenia, jeho dôsledky a spôsob zániku upravujú ustanovenia § 74 až § 77a OSP.

Predbežné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli pred začatím konania alebo v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením predbežného opatrenia nezískava jeden z účastníkov práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sa uplatňuje na princípe subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd poskytuje uvedenú ochranu iba vtedy, ak ju neposkytujú všeobecné súdy.

Ústavný súd už vo viacerých svojich doterajších rozhodnutiach v podobných súvislostiach vyslovil názor, že rozhodnutím o nariadení predbežného opatrenia, prípadne rozhodnutím o zrušení nariadeného predbežného opatrenia vydaným v rámci občianskoprávneho konania môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, avšak takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom

účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (princíp subsidiarity) (III. ÚS 281/07).

Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal určením miesta a postavenia predbežného opatrenia, ako aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, koho sa rozhodnutie o predbežnom opatrení dotýka, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd.

Podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodovanie o návrhu na predbežné opatrenie možno predovšetkým považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Predpokladom pre záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napraviteľné alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej [§ 74 a nasl. OSP (obdobne I. ÚS 46/00)]. Aj v prípade vyhovenia návrhu na nariadenie predbežného opatrenia je garantované právo dotknutého účastníka konania na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozhodnutím vo veci samej. Nariadenie predbežného opatrenia v žiadnom prípade nevyučuje, aby všeobecný súd poskytol v konečnom dôsledku ochranu právam, porušenie ktorých sťažovateľ namieta.

Pokiaľ ide o rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, táto vylučuje aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke predbežných opatrení, pretože nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (pozri rozhodnutie *Apis v. Slovenská republika* z 10. 1. 2000 č. 39754/98, v ktorom sa konštatovala neaplikovateľnosť čl. 6 *ratione materiae* v konaní o zrušení predbežného opatrenia).

Reflektujúc na uvedené východiská ústavný súd konštatuje, že realizácia inštitútu predbežného opatrenia ako zabezpečovacieho prostriedku v civilnom procese nemôže sama osebe opodstatniť záver o porušení práva fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyplývajúceho z ústavy alebo dohovoru, pretože zákon poskytuje účastníkovi, proti ktorému

smeruje výrok rozhodnutia o predbežnom opatrení, primeranú a efektívnu ochranu pred prípadným neopodstatneným a nezákonným obsahom takéhoto rozhodnutia aj počas konania vo veci samej. Keďže teda túto ochranu považuje ústavný súd jednak za účinnú a jednak za dostupnú, účastník súdneho konania sa jej preto nemôže súčasne dovolávať aj prostredníctvom sťažnosti pred ústavným súdom (mutatis mutandis II. ÚS 37/00, I. ÚS 46/00, I. ÚS 148/03, I. ÚS 49/07, III. ÚS 281/07).

Na druhej strane však treba pripustiť, že ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti pristúpil k preskúmaniu niektorých rozhodnutí o predbežných opatreniach, zásadne však išlo o ojedinelé prípady charakterizované výnimočnými okolnosťami veci. V tejto súvislosti ústavný súd judikoval, že zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach môže iba za predpokladu, že by takýmto rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle (obdobne III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľom napadnuté uznesenie krajského súdu takéto známky zjavnej svojvôle nenesie. Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia svoj právny záver o preukázaní splnenia zákonných podmienok pre nariadenie navrhnutého predbežného opatrenia oprel o osvedčený skutkový stav a uviedol, že *„v prejednávanej veci má určite vzťah vec sama k navrhovanému predbežnému opatreniu a preto odvolací súd urobil záver, že aj podľa § 102 ods. 1 prvá veta O. s. p. bolo potrebné v primeranom rozsahu nariadiť predbežné opatrenie a preto zmenil napadnuté uznesenie podľa § 220 O. s. p., lebo len v primeranom rozsahu a časovom horizonte možno obmedziť práva žalovaného a len prechodne (konanie o nahradenie prejavu vôle).*

Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi dôvodmi uznesenia pri zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, ak bolo v prevyšujúcej časti a čo do rozsahu v neprimeranom čase žiadané nariadiť predbežné

opatrenie žalobcom, preto v prevyšujúcej časti odvolací súd potvrdil uznesenie súdu ako správne a zákonné podľa § 219 ods. 1 O. s. p.

Z dôvodu preukázania splnenia zákonných predpokladov pre nariadenie predbežného opatrenia v zodpovedajúcej a primeranej časti predbežného opatrenia, dospel súd prvého stupňa k nesprávnemu právnemu záveru, preto bolo uznesenie zmenené a odvolací súd nariadil predbežné opatrenie.

Podľa názoru odvolacieho súdu čo do nariadenia predbežného opatrenia v primeranom čase nehrozí ujma žalovanému. Ak aj žalovaný by nemal v úmysle nakladať s nehnuteľnosťami spôsobom akým navrhuje zakázať mu to žalobca, potom nijaká ujma nariadením predbežného opatrenia jemu nevznikne.“.

Ústavný súd je toho názoru, že krajským súdom prijatý právny záver vychádza z okolností prípadu, odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu nemožno prima facie považovať ani za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, pretože z neho nepriamo vyplýva, že sťažovateľovi nehrozí žiadna ujma v dôsledku nariadenia predbežného opatrenia na rozdiel od ujmy, ktorá hrozí navrhovateľovi v dôsledku sťaženého výkonu rozhodnutia, ak okresný súd vyhovie navrhovateľovi vo veci samej, čím vlastne krajský súd poukázal na potrebu obmedzenia práv sťažovateľa nakladať s predmetnými nehnuteľnosťami za situácie, keď v konaní považoval za preukázané, že už v minulosti k takémuto prevodu došlo v rámci podnikateľskej skupiny sťažovateľa. Táto miera úvahy je logická a vyvážená, pričom vychádza z konkrétnych osvedčených skutočností. Vyváženosť miery obmedzenia práv sťažovateľa v záujme ochrany práv navrhovateľa možno badať aj v dočasnosti obmedzenia (v súvislosti so zákazom prevodu užívacích práv po dobu jedného roka, pozn.). Ústavný súd preto konštatuje, že úvahy uvedené v odôvodnení napadnutého uznesenia nemožno považovať ani za svojvoľné alebo také, ktoré by boli v rozpore so zmyslom a účelom predbežného opatrenia. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť aj to, že osvedčenie zákonných predpokladov pre potreby nariadenia predbežného opatrenia nemožno zamieňať s požiadavkou preukázania rozhodujúcich skutočností, tak ako to je pri rozhodovaní vo veci samej, ako to správne uviedol krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia. Nemožno

preto krajskému súdu vyčítať, že bližšie sa k úspešnosti uplatneného nároku vo veci samej nevyjadroval, len ho vyhodnotil ako dôvodný bez toho, aby uviedol, či čiastočne alebo úplne, a to z dôvodu, že počas konania vo veci samej môže dôjsť k zmene návrhu. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil signály, ktoré by nasvedčovali tomu, že v prípade sťažovateľa rozhodnutím všeobecného súdu došlo k takému procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle. Na tomto závere nemôže nič zmeniť okolnosť, že sťažovateľ má na celú vec odlišný názor a s napadnutým uznesením krajského súdu nesúhlasí. Táto okolnosť totiž sama osebe nemôže spôsobiť porušenie označených práv sťažovateľa (obdobne m. m. II. ÚS 218/02, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08).

V danom prípade teda ústavný súd na základe uvedených zistení konštatuje, že nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci sťažovateľa, pretože ochranu jeho právam ako účastníka konania poskytuje Občiansky súdny poriadok a občianskoprávny (všeobecný) súd v dotknutom konaní, a to prostredníctvom účinného a dostupného právneho prostriedku nápravy. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd o odmietnutí sťažnosti sťažovateľa pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2015